LA

Learn with Anil

APPSC EXECUTIVE OFFICER GRADE-III

EO గ్రేడ్-III · పేపర్ II

APPSC ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ గ్రేడ్-III · పేపర్ II

హిందూ తత్వశాస్త్రం & దేవాలయ వ్యవస్థ

APPSC దేవాదాయ శాఖ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ గ్రేడ్-III పరీక్ష నోట్స్, APPSC అడిగిన ప్రశ్నల ఆధారంగా

తెలుగు మాధ్యమం | 2026-27 ఎడిషన్

10	PYQ	TE
అధ్యాయాలు, పూర్తి పేపర్ II సిలబస్	APPSC 2023, 2026 ప్రశ్నలు	తెలుగు మాధ్యమం

ఈ పుస్తకంలో

01 రామాయణం
02 మహాభారతం
03 భాగవతం, పురాణాలు
04 దేవాలయ ఆగమాలు, పూజా విధానం
05 హిందూ పండుగలు, శాస్త్రీయ కళలు
06 వైదిక సంస్కృతి
07 తత్వాలు, సంప్రదాయాలు, గురువులు
08 హిందూ కుటుంబం: నిర్మాణం, దత్తత, వారసత్వం
09 ఏపీ దేవాదాయ చట్టం, 1987: పరిపాలన, ఆదాయం, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్
10 భూ రికార్డులు, దేవాదాయ భూములు

జూపూడి అనిల్ కుమార్

UPSC ఫ్యాకల్టీ & మెంటార్

FREE PYQ PRACTICE
learnwithanil.in

ఈ పుస్తకం గురించి

జూపూడి అనిల్ కుమార్

UPSC ఫ్యాకల్టీ & మెంటార్ · 1000+ గంటల సివిల్ సర్వీసెస్ బోధన

learnwithanil.in · Instagram @learn_with_anil06

ఈ నోట్స్ APPSC ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ గ్రేడ్-III (ఏపీ దేవాదాయ సబార్డినేట్ సర్వీస్, నోటిఫికేషన్ 23/2026) పరీక్షలోని **పేపర్ II: హిందూ తత్వశాస్త్రం & దేవాలయ వ్యవస్థ**కు సంబంధించినవి. పేపర్ IIలో 150 మార్కులకు 150 ఆబ్జెక్టివ్ ప్రశ్నలు, 150 నిమిషాల సమయం; ప్రతి తప్పు సమాధానానికి మూడో వంతు మార్కు కోత. ఈ పోస్టుకే ప్రత్యేకమైన పేపర్ ఇదే, మొత్తం 300 మార్కుల్లో సగం. ఈ పుస్తకం పేపర్ I (జనరల్ స్టడీస్)ను కవర్ చేయదు.

ఈ పుస్తకం ఎలా రాశాం

ప్రతి అధ్యాయం అధికారిక సిలబస్ (నోటిఫికేషన్ అనుబంధం-II)లోని ఒక అంశాన్ని, అదే క్రమంలో అనుసరిస్తుంది: ఇతిహాసాలు, పురాణాలు, ఆగమాలు, పండుగలు, కళలు, వైదిక సంస్కృతి, తత్వాలు, గురువులు, హిందూ కుటుంబ చట్టం, దేవాదాయ చట్టం, భూ చట్టాలు.

APPSC ఇప్పటివరకు అడిగిన ప్రతి పేపర్ II ప్రశ్నను (2022 స్క్రీనింగ్ టెస్ట్, 2023 మెయిన్స్, 2026 పరీక్ష) చదివి విషయాన్ని ఎంచుకున్నాం. APPSC అడిగిన ప్రతి అంశం ఈ నోట్స్‌లో ఉంది. కాషాయ రంగు **పరీక్షలో అడిగారు** బాక్సులు అసలు ప్రశ్నలను అధికారిక సమాధానాలతో చూపిస్తాయి.

APPSC ప్రశ్నలు చిన్నవి, వాస్తవాల ఆధారితం: ఎవరు ఎవరితో ఏమన్నారు, ఏ కాండ, ఏ పర్వం, ఏ స్కంధం, ఏ పురాణం ఏ తీర్థాన్ని వర్ణిస్తుంది, ఏ దేవాలయం ఏ ఆగమాన్ని పాటిస్తుంది, చట్టంలోని ఏ సెక్షన్ ఏమి చెబుతుంది. అందుకే ఈ నోట్స్ పొడవాటి వ్యాసాల కంటే పట్టికలు, ఒక్క వాక్యపు వాస్తవాలతో నిండి ఉంటాయి.

ఈ పుస్తకాన్ని ఎలా ఉపయోగించాలి

ఒక అధ్యాయాన్ని ఒకసారి చదవండి, తర్వాత రంగు బాక్సుల నుంచి పునశ్చరణ చేయండి: **ముఖ్యాంశాలు** (నీలం), **పరీక్షలో అడిగారు** (కాషాయం), **త్వరిత పునశ్చరణ** (ఆకుపచ్చ).

😂 **మీమ్ బ్రేక్‌లు** విద్యార్థులు తరచుగా కలగలిపే వాస్తవాలను గుర్తు చేస్తాయి (దేవర్షి లేదా దాశరథి? ఆళ్వారు లేదా నాయనారు? అద్వైతం లేదా ద్వైతం?). జోక్ గుర్తుంటే, వాస్తవం కూడా గుర్తుంటుంది.

చట్టాల అధ్యాయాలు (8 నుంచి 10) ఆంధ్రప్రదేశ్ ధార్మిక, హిందూ మత సంస్థలు, దేవాదాయ చట్టం, 1987 (1987 చట్టం 30), హిందూ కుటుంబ చట్టాలు, ROR చట్టంలోని ప్రతి సెక్షన్ సారాంశాన్ని ఇస్తాయి. కచ్చితమైన పదజాలం కోసం బేర్ యాక్ట్ చదవండి; APPSC తరచుగా సెక్షన్ నంబర్ అడుగుతుంది.

చివర్లో గత ప్రశ్నలతో ముగించండి: 2026 పరీక్ష, 2023 మెయిన్స్‌లోని ప్రతి పేపర్ II ప్రశ్న, అధికారిక సమాధానాలు, వివరణలతో. వాటిని learnwithanil.inలో టైమ్డ్ టెస్టులుగా ప్రాక్టీస్ చేయండి.

ఆధారాలు: అధికారిక నోటిఫికేషన్, సిలబస్; APPSC ప్రశ్నపత్రాలు, ఫైనల్ కీలు (2022, 2023, 2026); వాల్మీకి రామాయణం, వ్యాస మహాభారతం, భాగవత పురాణం (ప్రామాణిక అనువాదాలు); ఆంధ్రప్రదేశ్ ధార్మిక, హిందూ మత సంస్థలు, దేవాదాయ చట్టం, 1987, దాని సవరణలు; హిందూ దత్తత, భరణ చట్టం, 1956; హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 (2005 సవరణతో); ఏపీ భూమిపై హక్కులు, పట్టాదారు పాస్‌పుస్తకాల చట్టం, 1971; ఏపీ దేవాదాయ శాఖ.

© 2026 జూపూడి అనిల్ కుమార్ (Learn with Anil). ఈ PDF కొనుగోలుదారు వ్యక్తిగత అధ్యయనం కోసం మాత్రమే. దయచేసి కాపీ చేయవద్దు, ఫార్వర్డ్ చేయవద్దు, అప్‌లోడ్ చేయవద్దు. గత ప్రశ్నపత్రాలను learnwithanil.inలో ప్రాక్టీస్ చేయండి.

విషయ సూచిక

01	రామాయణం	3
02	మహాభారతం	15
03	భాగవతం, పురాణాలు	27
04	దేవాలయ ఆగమాలు, పూజా విధానం	39
05	హిందూ పండుగలు, శాస్త్రీయ కళలు	50
06	వైదిక సంస్కృతి	59
07	తత్వాలు, సంప్రదాయాలు, గురువులు	71
08	హిందూ కుటుంబం: నిర్మాణం, దత్తత, వారసత్వం	83
09	ఏపీ దేవాదాయ చట్టం, 1987: పరిపాలన, ఆదాయం, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్	94
10	భూ రికార్డులు, దేవాదాయ భూములు	107
PYQ	గత ప్రశ్నలు: పేపర్ II	116

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

అధ్యాయం 1

రామాయణం

సిలబస్: పేపర్ II · అంశం 01 · రామాయణం: పాత్రలు, కాండలు, వంశాలు, ప్రదేశాలు

1.1 వాల్మీకి, ఇతిహాసం

వాల్మీకి రచించిన **రామాయణం** అయోధ్యకు చెందిన శ్రీరాముని కథ. సంప్రదాయం దీనిని **ఆదికావ్యం** (తొలి కావ్యం) అని, వాల్మీకిని **ఆదికవి** (తొలి కవి) అని పిలుస్తుంది. మహాభారతంతో కలిసి ఇది **ఇతిహాసం** ("ఇది ఇలా జరిగింది") అవుతుంది.

ఇది ఎలా మొదలైంది. ఈ సంఘటనలన్నీ బాలకాండలో చెప్పబడ్డాయి.

- ప్రపంచంలో అత్యంత సద్గుణవంతుడు ఎవరని వాల్మీకి **నారదుడి**ని అడిగాడు. నారదుడు రాముని కథను క్లుప్తంగా చెప్పాడు; ఈ సారాంశాన్ని *సంక్షేప రామాయణం* అంటారు. నారదుడిని **దేవర్షి** (దేవతల్లో ఋషి) అంటారు.
- **తమసా** నది ఒడ్డున, ఒక వేటగాడు (నిషాదుడు) జంట **క్రౌంచ** పక్షుల్లో ఒకదాన్ని చంపడం వాల్మీకి చూశాడు. ఆయన దుఃఖం (*శోకం*) ఒక పద్యంగా (*శ్లోకం*) వెలువడింది: "మా నిషాద ప్రతిష్ఠాం త్వమ్...". శాస్త్రీయ కవిత్వంలో అనుష్టుప్ ఛందస్సులోని తొలి శ్లోకంగా దీనిని భావిస్తారు.
- అప్పుడు **బ్రహ్మ** ప్రత్యక్షమై రాముని పూర్తి కథను రచించమని వాల్మీకిని ఆదేశించాడు.
- వాల్మీకి తన ఆశ్రమంలో పుట్టి పెరిగిన రాముని కుమారులు **లవకుశుల**కు ఈ కావ్యాన్ని నేర్పాడు. వారు రాముని సమక్షంలో దానిని గానం చేశారు (ఉత్తరకాండ ప్రకారం ఇది ఆయన అశ్వమేధ యాగంలో జరిగింది).

అంశం	వాస్తవం
పరిమాణం (బాలకాండ స్వయంగా చెప్పినట్లు)	**24,000 శ్లోకాలు**, **500 సర్గలు**, ఆరు కాండలు, **ఉత్తర** (కాండ)
కాండల సంఖ్య	**7** (రామాయణంలోని భాగాలను **కాండలు** అంటారు)
ఛందస్సు	ప్రధానంగా అనుష్టుప్
వాల్మీకి ఇతర పేర్లు	**ప్రాచేతసుడు** (ప్రచేతసుని వంశస్థుడు). జనశ్రుతి ప్రకారం ఆయన ఒకప్పుడు **రత్నాకరుడు** అనే దొంగ; తపస్సు చేస్తుండగా ఆయనను కప్పేసిన పుట్ట (*వల్మీకం*) నుంచి ఈ పేరు వచ్చింది
వాల్మీకి ఆశ్రమం	గంగ సమీపంలో తమసా నది ఒడ్డున. విడిచిపెట్టబడిన తర్వాత సీత ఇక్కడే నివసించింది
వాల్మీకి జయంతి	ఆశ్వయుజ పూర్ణిమ
ప్రజల విశ్వాసం	ప్రతి 1,000 శ్లోకాలు 24 అక్షరాల గాయత్రీ మంత్రంలోని ఒక్కో అక్షరంతో మొదలవుతాయి

ముఖ్యాంశాలు

- నారదుడు → వాల్మీకి: రాముని కథ క్లుప్తంగా. బ్రహ్మ → వాల్మీకి: పూర్తి కావ్యం రచించమని ఆదేశం.
- వాల్మీకి → లవకుశులు: వారు ఇతిహాసాన్ని కంఠస్థం చేసి గానం చేశారు.
- రామకథ సంక్షిప్త రూపమైన **రామోపాఖ్యానం** మహాభారతంలోని **వన పర్వం**లో ఉంది (మార్కండేయుడు యుధిష్ఠిరునికి చెబుతాడు). రామావతారం భాగవతంలోని **నవమ స్కంధం**లో కూడా వర్ణించబడింది.

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

1.2 ఏడు కాండలు

#	కాండ	ముఖ్య సంఘటనలు
1	**బాలకాండ**	దశరథుని అశ్వమేధం, **పుత్రకామేష్టి** (ఋష్యశృంగుడు జరిపించాడు). నలుగురు రాకుమారుల జననం. విశ్వామిత్రుడు తన యజ్ఞాన్ని కాపాడటానికి రామలక్ష్మణులను **సిద్ధాశ్రమానికి** తీసుకెళ్లి **బల, అతిబల** మంత్రాలను ఉపదేశించాడు. **తాటక**, సుబాహుల సంహారం; మారీచుడు సముద్రంలోకి విసిరివేయబడ్డాడు. విశ్వామిత్రుడు సగరుని కథ, గంగావతరణ కథ చెప్పాడు. **అహల్య** శాపవిముక్తి. మిథిలలో **శతానందుడు** విశ్వామిత్రుని జీవితాన్ని వివరించాడు. మిథిలలో రాముడు **శివధనుస్సు**ను విరిచాడు, నలుగురు సోదరుల వివాహాలు. **పరశురాముని**తో ఎదురుపడటం
2	**అయోధ్యకాండ**	రాముని పట్టాభిషేకానికి ఏర్పాట్లు. **మంథర** కైకేయిని రెచ్చగొట్టింది; కైకేయి తన **రెండు వరాలు** కోరింది: భరతునికి పట్టాభిషేకం, రామునికి **14 ఏళ్ల** వనవాసం. రాముడు సీతాలక్ష్మణులతో బయలుదేరాడు. **శృంగిబేరపురం** వద్ద **గుహుడు** వారిని గంగ దాటించాడు. ప్రయాగలో **భరద్వాజుని** ఆశ్రమం, తర్వాత **చిత్రకూటం**. దశరథుడు పుత్రశోకంతో మరణించాడు. భరతుడు సింహాసనాన్ని నిరాకరించి, చిత్రకూటంలో రాముడిని కలిసి, ఆయన **పాదుకలు** తీసుకుని **నందిగ్రామం** నుంచి పాలించాడు. రాముడు **అత్రి, అనసూయల** ఆశ్రమాన్ని దర్శించాడు
3	**అరణ్యకాండ**	దండకారణ్యం. విరాధుడు, శరభంగుడు, సుతీక్ష్ణుడు, అగస్త్యుడు. అగస్త్యుని సలహాతో గోదావరి తీరాన **పంచవటి**లో నివాసం. **శూర్పణఖ** ముక్కు, చెవులు కోయబడ్డాయి. **జనస్థానం**లో ఖర, దూషణ, త్రిశిరులు 14,000 రాక్షసులతో సహా హతమయ్యారు. **మారీచుడు బంగారు జింక**గా వచ్చాడు. సీతాపహరణం, **జటాయువు**కు ప్రాణాంతక గాయం. రాముడు **కబంధుని** సంహరించి పంపా సమీపంలో **శబరి**ని దర్శించాడు
4	**కిష్కింధకాండ**	ఋష్యమూకం వద్ద **హనుమంతుడు** రాముడిని కలిశాడు. అగ్నిసాక్షిగా **సుగ్రీవుని**తో మైత్రి. **వాలి** వధ, సుగ్రీవునికి పట్టాభిషేకం, **అంగదుడు** యువరాజు. వర్షాకాలం **ప్రస్రవణ** పర్వతంపై గడిచింది. వెతుకులాట బృందాలు బయలుదేరాయి. **సంపాతి** (జటాయువు అన్న) సీత లంకలో ఉందని వానరులకు చెప్పాడు. **జాంబవంతుడు** హనుమంతునికి ఆయన శక్తులను గుర్తు చేశాడు
5	**సుందరకాండ**	హనుమంతుడు **మహేంద్ర** పర్వతం నుంచి సముద్రాన్ని లంఘించాడు; దారిలో మైనాకుడు, సురస, సింహిక. **అశోకవనం**లో **శింశుపా** వృక్షం కింద సీతను కనుగొని, రాముని **ఉంగరం** ఇచ్చి, ఆమె **చూడామణి**ని అందుకున్నాడు. **అక్షకుమారుని** సంహరించాడు, ఇంద్రజిత్తు బ్రహ్మాస్త్రానికి బందీ అయ్యాడు, రావణుడిని కలిసి తన తోకతో లంకను దహనం చేశాడు
6	**యుద్ధ (లంక) కాండ**	**విభీషణుడు** రాముని శరణు కోరాడు. **నలుడు** సేతువు నిర్మించాడు. **అంగదుడు** రాయబారిగా వెళ్లాడు. యుద్ధాలు: కుంభకర్ణుడు, ఇంద్రజిత్తు, చివరికి రావణుడు హతమయ్యారు. హనుమంతుడు ఓషధి పర్వతాన్ని తెచ్చాడు. **అగస్త్యుడు ఆదిత్య హృదయం** ఉపదేశించాడు. విభీషణునికి పట్టాభిషేకం. **సీత అగ్నిపరీక్ష**. **పుష్పక విమానం**లో తిరుగు ప్రయాణం, **పట్టాభిషేకం**
7	**ఉత్తరకాండ**	అగస్త్యుడు రావణుడు, హనుమంతుల పుట్టుపూర్వోత్తరాలు వివరించాడు. సీత విడిచిపెట్టబడి వాల్మీకి ఆశ్రమంలో నివసించింది; అక్కడ **లవకుశులు** జన్మించారు. శత్రుఘ్నుడు **లవణాసురుని** సంహరించాడు. రాముని అశ్వమేధం; అక్కడ కవలలు రామాయణాన్ని గానం చేశారు. సీత భూమిలోకి వెళ్లిపోయింది. లక్ష్మణుని నిష్క్రమణ, రాముడు **సరయూ** నదిలో ప్రవేశించాడు. ఈ కాండ తర్వాత చేర్చినదని పండితుల అభిప్రాయం

పరీక్షలో అడిగారు

- *రామాయణంలోని రెండవ కాండ ఏది?* → **అయోధ్యకాండ** (పరీక్ష 2026)
- *రామాయణం యొక్క భాగములను ఏమని పిలిచెదరు?* → **కాండములు** (స్క్రీనింగ్ 2022)
- *'రామాయణం'లోని ఏ కాండలో సంపాతి తన గత వృత్తాంతాన్ని వానరులకు వివరించాడు?* → **కిష్కింధకాండ** (మెయిన్స్ 2023)
- *యుద్ధకాండ ప్రకారం, రావణుని సంహరించడానికి రాముడు ఏ ఆయుధాన్ని ఉపయోగించాడు?* → **బ్రహ్మాస్త్రం** (పరీక్ష 2026)

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

😂 మీమ్ బ్రేక్ రెండో కాండ? మనసు చెప్పింది నమ్మొద్దు

🤦 అరణ్యకాండ, "వనవాస కథ ముందే మొదలవుతుంది కదా" ✗

😎 అయోధ్యకాండ: మంథర, కైకేయి రెండు వరాలు, రామునికి 14 ఏళ్ల వనవాసం ✓

👉 బాల → అయోధ్య → అరణ్య → కిష్కింధ → సుందర → యుద్ధ → ఉత్తర · రెండో కాండ = అయోధ్య (పరీక్ష 2026)

1.3 ఇక్ష్వాకు (సూర్య) వంశం

రాముడు **సూర్యవంశానికి** చెందినవాడు; దీనిని **ఇక్ష్వాకు**, **రఘు** లేదా **కాకుత్స్థ** వంశం అని కూడా అంటారు. దీని స్థాపకుడు వైవస్వత మనువు కుమారుడైన **ఇక్ష్వాకు**, రాజధాని కోసల దేశంలోని **అయోధ్య**. బాలకాండలో సీతారాముల వివాహ సమయంలో **వశిష్ఠుడు** ఈ వంశావళిని పఠిస్తాడు:

బ్రహ్మ → మరీచి → కశ్యపుడు → వివస్వంతుడు (సూర్యుడు) → వైవస్వత మనువు → ఇక్ష్వాకు → ... దిలీపుడు → భగీరథుడు → ... రఘు → ... అజుడు → దశరథుడు → రాముడు.

రాజు	ఎందుకు గుర్తుంచుకోవాలి
ఇక్ష్వాకు	సూర్యవంశ స్థాపకుడు, అయోధ్య తొలి రాజు
కాకుత్స్థుడు (పురంజయుడు)	ఎద్దు రూపం దాల్చిన ఇంద్రునిపై ఎక్కి యుద్ధం చేశాడు. ఆయన పేరు మీదుగా రాముడిని **కాకుత్స్థుడు** అంటారు
మాంధాత	ప్రసిద్ధ చక్రవర్తి (యువనాశ్వుని కుమారుడు)
త్రిశంకుడు	విశ్వామిత్రుడు ఆయనను సశరీరంగా స్వర్గానికి పంపాలని ప్రయత్నించి, వేరే స్వర్గాన్ని (**త్రిశంకు స్వర్గం**) సృష్టించాడు. పురాణాల ప్రకారం ఆయన కుమారుడు హరిశ్చంద్రుడు
సగరుడు	ఇద్దరు భార్యలు: కేశిని (కుమారుడు అసమంజుడు), సుమతి (60,000 మంది కుమారులు). ఆయన అశ్వమేధ అశ్వాన్ని **ఇంద్రుడు** దొంగిలించాడు. 60,000 మంది కుమారులు దానిని **కపిల** మహర్షి వద్ద కనుగొన్నారు; ఆయన వారిని భస్మం చేశాడు
అంశుమంతుడు	అసమంజుని కుమారుడు. అశ్వాన్ని తిరిగి తెచ్చాడు
దిలీపుడు	వాల్మీకి జాబితాలో భగీరథుని తండ్రి. కాళిదాసు రఘువంశంలో దిలీపుడు కుమారుని (రఘు) కోసం వశిష్ఠుని గోవు **నందిని**కి సేవ చేశాడు
భగీరథుడు	సగర కుమారులను పవిత్రం చేయడానికి తపస్సుతో **గంగను భూమికి** తెచ్చాడు. శివుడు ఆమెను తన జటాజూటంలో ధరించాడు; **జహ్ను** మహర్షి ఆమెను మింగి తిరిగి విడిచిపెట్టాడు. అందుకే ఆమెను **భాగీరథి**, **జాహ్నవి** అని కూడా అంటారు
రఘు	ఆయన పేరు మీదుగానే **రఘువంశం**. రాముడిని **రాఘవుడు** అంటారు
అజుడు	రఘు కుమారుడు. **ఇందుమతి**ని వివాహమాడాడు (రఘువంశం)
దశరథుడు	అజుని కుమారుడు. శబ్దం విని గురిపెట్టే **శబ్దవేధి** బాణంతో పొరపాటున ఒక ముని బాలుడిని (జనశ్రుతిలో **శ్రవణకుమారుడు**) చంపాడు; పుత్రశోకంతో మరణిస్తావని శాపం పొందాడు

కాళిదాసు రఘువంశం దిలీపుడు → రఘు → అజుడు → దశరథుడు → రాముడు అనే పరిచితమైన చిన్న వంశావళిని ఇస్తుంది. వాల్మీకి పెద్ద జాబితాలో భగీరథునికి, రఘుకు మధ్య మరికొందరు రాజులు ఉన్నారు.

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

దశరథుని కుటుంబం

రాణి	పుట్టినిల్లు	కుమారుడు(లు)	జన్మ నక్షత్రం
కౌసల్య	కోసల రాకుమారి	**రాముడు**	పునర్వసు
కైకేయి	కేకయ రాజు అశ్వపతి కుమార్తె; ఆమె సోదరుడు యుధాజిత్తు	**భరతుడు**	పుష్యమి
సుమిత్ర		**లక్ష్మణుడు, శత్రుఘ్నుడు** (కవలలు)	ఆశ్లేష

- రాముడు **చైత్ర శుద్ధ నవమి** (శ్రీరామనవమి) నాడు జన్మించాడు.
- అసురుడు **శంబరుని**తో యుద్ధంలో దశరథుడిని కాపాడి కైకేయి రెండు వరాలు సంపాదించింది. ఆమె గూనిదైన దాసి **మంథర** వాటిని గుర్తు చేసింది.
- రాజపురోహితులు **వశిష్ఠుడు** (కులగురువు), **వామదేవుడు**. **సుమంత్రుడు** దశరథుని రథసారథి, మంత్రి; **జాబాలి** అయోధ్యకాండలో రామునితో వాదించాడు.
- విభాండక మహర్షి కుమారుడు, **శాంత** భర్త అయిన **ఋష్యశృంగుడు** పుత్రకామేష్టి జరిపించాడు.

తరువాతి తరం

దంపతులు	కుమారులు	రాజ్యాలు (ఉత్తరకాండ)
రాముడు + సీత	**కుశుడు, లవుడు**	కుశుడు: కుశావతి. లవుడు: శ్రావస్తి
లక్ష్మణుడు + **ఊర్మిళ**	అంగదుడు, చంద్రకేతు	అంగదుడు: అంగదీయ (కారుపథ దేశం). చంద్రకేతు: చంద్రకాంత (మల్ల దేశం)
భరతుడు + **మాండవి**	తక్షుడు, పుష్కలుడు	తక్షశిల, పుష్కలావతి (గాంధారం)
శత్రుఘ్నుడు + **శ్రుతకీర్తి**	సుబాహు, శత్రుఘాతి	సుబాహు: మధుర (మథుర); లవణాసురుని సంహరించిన తర్వాత శత్రుఘ్నుడు నిర్మించిన నగరం. శత్రుఘాతి: విదిశ

పరీక్షలో అడిగారు

- *ఇక్ష్వాకు రాజవంశం (సూర్య వంశం) వీరిచే స్థాపించబడింది:* → **ఇక్ష్వాకు** (మెయిన్స్ 2023)
- *దశరథ మహారాజు తండ్రి పేరు ఏమిటి?* → **అజుడు** (మెయిన్స్ 2023)
- *దశరథుని 'పుత్రేష్టి యాగం'ను జరిపించిన మహర్షి ఎవరు?* → **ఋష్యశృంగుడు** (మెయిన్స్ 2023)
- *సగరుడు వదిలిన యజ్ఞాశ్వాన్ని ఎవరు దొంగిలించారు?* → **ఇంద్రుడు** (మెయిన్స్ 2023). *సగరకుమారులను భస్మం చేసిన ఋషి ఎవరు?* → **కపిలుడు** (స్క్రీనింగ్ 2022). *గంగను భూమిపైకి తెచ్చినది ఎవరు?* → **భగీరథుడు** (పరీక్ష 2026)

ఇంకా అడిగినవి: శ్రీరాముని వంశం → **సూర్య వంశం** (పరీక్ష 2026). దశరథుని రాజ్యం → **కోసల** (స్క్రీనింగ్ 2022). శత్రుఘ్నుని తల్లి → **సుమిత్ర** (స్క్రీనింగ్ 2022). **దాశరథి** అనే బిరుదు → **రాముడు** (పరీక్ష 2026).

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

😂 మీమ్ బ్రేక్ అందరినీ బోల్తా కొట్టించే బిరుదు

ప్రశ్న: **దాశరథి అని ఎవరిని పిలుస్తారు?**

విద్యార్థి: **దశరథుడినే కదా!**

ఆన్సర్ కీ: **దశరథుని కుమారుడు రాముడిని (పరీక్ష 2026)**

విద్యార్థి: **సరే, మరి దశరథుని తండ్రి ఎవరు?**

ఆన్సర్ కీ: **రఘు కుమారుడైన అజుడు (మెయిన్స్ 2023)**

👉 దాశరథి = రాముడు · దశరథుని తండ్రి = అజుడు · అజుని తండ్రి = రఘు

1.4 జనకుని కుటుంబం: మిథిల, నాలుగు వివాహాలు

విదేహ (రాజధాని **మిథిల**) రాజులు ఇక్ష్వాకు కుమారుడైన **నిమి** వంశానికి చెందినవారు. నిమి కుమారుడు **మిథి** పేరు మీదుగా మిథిలకు ఆ పేరు వచ్చింది; **జనకుడు** అని పిలువబడిన మొదటి రాజు నుంచి ఈ వంశానికి ఆ బిరుదు వచ్చింది. ఈ వంశంలోని ప్రతి రాజునూ జనకుడనే పిలిచేవారు. సీత తండ్రి **సీరధ్వజ జనకుడు**; ఆయన తమ్ముడు **కుశధ్వజుడు సాంకాశ్య**ను పాలించాడు.

- యజ్ఞం కోసం జనకుడు భూమిని దున్నుతుండగా నాగటి చాలులో **సీత** దొరికింది. ఆమె స్త్రీ గర్భాన పుట్టలేదు (అయోనిజ); ఆమెను **జానకి, మైథిలి, వైదేహి**, **భూమిజ** అని పిలుస్తారు. జనకుడు ఆమెను వీర్యశుల్కగా ప్రకటించాడు: పరాక్రమం చూపినవారికే ఆమె దక్కుతుంది.
- **శివధనుస్సు** జనకుని పూర్వీకుడైన **దేవరాతుని** వద్ద ఉంచబడింది. రాముడు దానిని ఎత్తి విరిచాడు.
- గౌతముడు, అహల్యల కుమారుడైన **శతానందుడు** జనకుని పురోహితుడు (పురోహిత).
- అయోధ్యకు తిరిగి వెళ్తుండగా **పరశురాముడు విష్ణుధనుస్సు**తో రాముడికి సవాలు విసిరాడు. రాముడు ఆ విల్లుకు నారి ఎక్కుపెట్టాడు; పరశురాముడు వెనుదిరిగాడు.

వరుడు	వధువు	వధువు తండ్రి
రాముడు	**సీత**	సీరధ్వజ జనకుడు
లక్ష్మణుడు	**ఊర్మిళ**	సీరధ్వజ జనకుడు
భరతుడు	**మాండవి**	**కుశధ్వజుడు**
శత్రుఘ్నుడు	**శ్రుతకీర్తి**	**కుశధ్వజుడు**

పరీక్షలో అడిగారు

- *జనకుని సోదరుని (తమ్ముడి) పేరు ఏమిటి?* → **కుశధ్వజుడు** (స్క్రీనింగ్ 2022; మెయిన్స్ 2023)
- *లక్ష్మణుడి భార్య పేరేమిటి?* → **ఊర్మిళ** (పరీక్ష 2026)
- *జనక మహారాజు గురువు ఎవరు?* స్క్రీనింగ్ 2022లో ఈ ప్రశ్నను **తొలగించారు**. వాల్మీకి **శతానందుడి**ని జనకుని పురోహితునిగా పేర్కొన్నాడు. ఉపనిషత్తులలోని జనకుడు యాజ్ఞవల్క్యుడు, అష్టావక్రులతో ముడిపడి ఉన్నాడు.

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

1.5 రామాయణంలోని మహర్షులు, గురువులు

మహర్షి	ఇతిహాసంలో పాత్ర
వశిష్ఠుడు	ఇక్ష్వాకు వంశానికి గురువు. ఆయన భార్య **అరుంధతి**. ఆయన కోరికలు తీర్చే గోవును వాల్మీకి రామాయణంలో **శబల/ కామధేనువు** అని, తర్వాతి గ్రంథాల్లో **నందిని** అని అంటారు
విశ్వామిత్రుడు	గాధి కుమారుడు (అందుకే **గాధేయుడు**; **కౌశికుడు** అని కూడా అంటారు). **బ్రహ్మర్షి**గా మారిన రాజు. గోవు విషయంలో వశిష్ఠునితో ఘర్షణ పడ్డాడు; త్రిశంకు స్వర్గాన్ని సృష్టించాడు. రాముడిని తన యజ్ఞానికి తీసుకెళ్లి, ఆయనకు బల-అతిబల మంత్రాలను, దివ్యాస్త్రాలను ఇచ్చి, "**కౌసల్యా సుప్రజా రామ...**" అంటూ మేలుకొలిపాడు
వాల్మీకి	ఇతిహాస రచయిత. సీతకు, లవకుశులకు ఆశ్రయం ఇచ్చాడు
నారదుడు	వాల్మీకికి రామకథ చెప్పాడు. ఆయనను **దేవర్షి** అంటారు
అగస్త్యుడు	మిత్ర-వరుణుల కుమారుడు (**కుంభయోని**). సముద్రాన్ని తాగాడు, వింధ్య పర్వతాల గర్వం అణచాడు, వాతాపిని సంహరించాడు. రామునికి విష్ణుధనుస్సును, అక్షయ తూణీరాలను ఇచ్చి, ఆయనను **పంచవటి**కి పంపి, **ఆదిత్య హృదయం** ఉపదేశించాడు; ఉత్తరకాండలో లంక చరిత్రను వివరిస్తాడు
అత్రి, అనసూయ	చిత్రకూటం సమీపంలో ఆశ్రమం. అనసూయ సీతకు ఆభరణాలు ఇచ్చి, భార్య ధర్మాల గురించి సలహాలు ఇచ్చింది
భరద్వాజుడు	**ప్రయాగ**లో ఆశ్రమం. వనవాసానికి వెళ్తూ, తిరిగి వస్తూ రాముడు ఆయనను దర్శించాడు
గౌతముడు, అహల్య	ఇంద్రుని మోసం తర్వాత గౌతముడు అహల్యను శపించాడు; రాముడు ఆశ్రమానికి వచ్చినప్పుడు ఆమెకు శాపవిముక్తి కలిగింది
మతంగుడు	**పంపా** సరస్సు సమీపంలో ఆశ్రమం; అక్కడ **శబరి** సేవ చేసింది. ఆయన శాపం వల్ల **వాలి ఋష్యమూకం**లో అడుగుపెట్టలేకపోయాడు
ఋష్యశృంగుడు	విభాండకుని కుమారుడు. దశరథుని పుత్రకామేష్టి జరిపించాడు
శరభంగుడు, సుతీక్ష్ణుడు	అరణ్యకాండలో అడవిలో నివసించిన మహర్షులు. సుతీక్ష్ణుడు రాముడికి అగస్త్యుని ఆశ్రమానికి దారి చూపాడు

పరీక్షలో అడిగారు

- *'రామాయణం'లో దేవర్షి అని ఎవరిని పిలుస్తారు?* → **నారదుడు** (మెయిన్స్ 2023)
- *"కౌసల్యా సుప్రజా రామ..." అని శ్రీరాముని మేలుకొలుపు పాడిన వారు ఎవరు?* → **విశ్వామిత్రుడు** (స్క్రీనింగ్ 2022). **వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం** కూడా ఈ శ్లోకంతోనే మొదలవుతుంది.
- *విశ్వామిత్రుడిని ఇలా కూడా పిలుస్తారు:* → **గాధేయుడు** (మెయిన్స్ 2023). *వశిష్ఠుని గోవు పేరు?* → **నందిని (లేక) కామధేనువు** (స్క్రీనింగ్ 2022)
- *రాముడికి ఆదిత్య హృదయం స్తోత్రాన్ని ఉపదేశించిన మహర్షి పేరు?* → **అగస్త్యుడు** (మెయిన్స్ 2023). *అగస్త్య మహాముని సలహా మేరకు, రాముడు ఏ ప్రదేశంలో ఆశ్రమం నిర్మించుకుని నివసించడం ప్రారంభించాడు?* → **పంచవటి** (మెయిన్స్ 2023)

😂 మీమ్ బ్రేక్ దేవర్షి: కనిపించిన మొదటి ప్రసిద్ధ మహర్షికి టిక్ పెట్టొద్దు

విశ్వామిత్రుడు (ఆయన బ్రహ్మర్షిగా మారిన రాజు) ✗

వాల్మీకికి రామకథను క్లుప్తంగా చెప్పిన నారదుడు ✓

👉 దేవర్షి (దేవతల్లో ఋషి) = నారదుడు (మెయిన్స్ 2023) · బ్రహ్మర్షి = విశ్వామిత్రుడు (గాధేయుడు)

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

1.6 వానరులు, రాక్షసులు, ఇతరులు

వానరులు, మిత్రులు

పేరు	వారు ఎవరు
హనుమంతుడు	**అంజన**, **కేసరి**ల కుమారుడు; **వాయువు** కుమారుడు కూడా (**ఆంజనేయుడు, మారుతి, వాయుపుత్రుడు**). సూర్యుని వద్ద విద్య నేర్చుకున్నాడు. సుగ్రీవుని మంత్రి. 2021 శ్రీరామనవమి నాడు TTD తిరుమలలోని **అంజనాద్రి**ని ఆయన జన్మస్థలంగా ప్రకటించింది; కర్ణాటకలోని హంపి సమీపంలో ఉన్న అంజనాద్రియే ఆయన జన్మస్థలమనే వాదన కూడా ఉంది
సుగ్రీవుడు	సూర్యుని కుమారుడు. వాలి తర్వాత కిష్కింధ రాజు. ఆయన భార్య **రుమ**
వాలి	ఇంద్రుని కుమారుడు. రాముని చేతిలో హతుడయ్యాడు
తార	వాలి భార్య, **సుషేణుని** కుమార్తె
అంగదుడు	వాలి, తారల కుమారుడు. యువరాజు; రావణుని వద్దకు వెళ్లిన రాముని రాయబారి
జాంబవంతుడు	ఎలుగుబంట్ల రాజు, బ్రహ్మ నుంచి జన్మించాడు. సముద్రాన్ని లంఘించేలా హనుమంతుడిని ఉత్తేజపరిచాడు. తర్వాత భాగవతంలో ఆయన కుమార్తె జాంబవతి కృష్ణుడిని వివాహమాడుతుంది
నలుడు	**విశ్వకర్మ** కుమారుడు. **సేతువు**ను నిర్మించాడు
నీలుడు	**అగ్ని** కుమారుడు. వానర సేనాధిపతి
సుషేణుడు	వైద్యుడు (తార తండ్రి)
దధిముఖుడు	సుగ్రీవుని మేనమామ, **మధువనం** సంరక్షకుడు
జటాయువు, సంపాతి	**అరుణుని** కుమారులైన గృధ్ర (రాబందు) సోదరులు. జటాయువు రావణునితో పోరాడి మరణించగా, రాముడు ఆయనకు దహన సంస్కారం చేశాడు. సూర్యుని వేడికి రెక్కలు కాలిపోయిన సంపాతి, సీత ఎక్కడ ఉందో వానరులకు చెప్పాడు
గుహుడు	**శృంగిబేరపురం** నిషాద రాజు. రాముడిని గంగ దాటించాడు
శబరి	పంపా సమీపంలోని **మతంగుని** ఆశ్రమంలో సేవ చేసి, రాముని కోసం ఎదురుచూసిన అడవిలో నివసించే తపస్విని, భక్తురాలు

రాక్షసులు

పేరు	బంధుత్వం, అంతం
రావణుడు	**పులస్త్యుని** కుమారుడైన **విశ్రవసుడు**, **సుమాలి** కుమార్తె అయిన **కైకసి**ల కుమారుడు; అందుకే **పౌలస్త్యుడు. దశగ్రీవుడు/ దశాననుడు** అని కూడా అంటారు. శివుడు ఆయనకు రావణుడు అనే పేరును, **చంద్రహాసం** అనే ఖడ్గాన్ని ఇచ్చాడు. రాముని చేతిలో హతుడయ్యాడు
కుబేరుడు	రావణుని సవతి సోదరుడు (విశ్రవసుని కుమారుడు). మొదట లంకను పాలించింది ఆయనే; రావణుడు ఆయన నుంచి లంకను, **పుష్పకాన్ని** లాక్కున్నాడు
కుంభకర్ణుడు	సోదరుడు. బ్రహ్మను వరం కోరేటప్పుడు నోరు జారిన పొరపాటు వల్ల దీర్ఘనిద్ర వరంగా లభించింది. రాముని చేతిలో హతుడయ్యాడు. ఆయన కుమారులు కుంభుడు, నికుంభుడు
విభీషణుడు	సోదరుడు. రాముని శరణు కోరి లంకకు రాజుగా పట్టాభిషిక్తుడయ్యాడు. ఆయన భార్య **సరమ**
శూర్పణఖ	సోదరి. ఆమె భర్త విద్యుజ్జిహ్వుడిని రావణుడు చంపాడు. లక్ష్మణుడు ఆమె ముక్కు, చెవులు కోశాడు; సీతను అపహరించమని ఆమె **రావణుడిని ప్రేరేపించింది**
మండోదరి	రావణుని పట్టమహిషి; **అసుర శిల్పి మయుడు (మయాసురుడు)**, అప్సరస హేమల కుమార్తె
ఇంద్రజిత్తు	రావణుని కుమారుడు. ఆయన అసలు పేరు **మేఘనాదుడు**; ఇంద్రుడిని బంధించిన తర్వాత బ్రహ్మ ఆయనకు ఇంద్రజిత్తు అని పేరు పెట్టాడు. **లక్ష్మణుని** చేతిలో హతుడయ్యాడు
అక్షకుమారుడు	రావణుని కుమారుడు; అశోకవనంలో **హనుమంతుని చేతిలో హతుడయ్యాడు**
అతికాయుడు	రావణుని కుమారుడు. లక్ష్మణుడు బ్రహ్మాస్త్రంతో అతనిని సంహరించాడు

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

పేరు	బంధుత్వం, అంతం
తాటక	అగస్త్యుని శాపంతో రాక్షసిగా మారిన యక్షిణి. **మారీచ, సుబాహుల** తల్లి
మారీచుడు	బంగారు జింకగా మారి రాముని చేతిలో హతుడయ్యాడు. "**రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః**" (రాముడు మానవ రూపంలో ఉన్న ధర్మం) అని రావణుడికి చెప్పాడు
ఖర, దూషణ, త్రిశిరులు	**జనస్థానం**లోని రాక్షస నాయకులు. రాముని చేతిలో హతమయ్యారు
విరాధ, కబంధులు	అడవిలోని రాక్షసులు; ఇద్దరూ శాపగ్రస్తులైన గంధర్వులు. సుగ్రీవుని వద్దకు వెళ్లమని కబంధుడు రాముడికి సూచించాడు
త్రిజట	రావణుని పతనాన్ని కలలో చూసి సీతను ఓదార్చిన, అశోకవనంలోని వృద్ధ రాక్షసి
లవణాసురుడు	మధుని కుమారుడు. శత్రుఘ్నుని చేతిలో హతుడయ్యాడు

తరచుగా అడిగే బిరుదులు

బిరుదు	వ్యక్తి
దాశరథి, రాఘవుడు, కాకుత్స్థుడు, కోదండరాముడు	రాముడు
సౌమిత్రి	లక్ష్మణుడు
జానకి, మైథిలి, వైదేహి	సీత
ఆంజనేయుడు, మారుతి	హనుమంతుడు
పౌలస్త్యుడు, దశాననుడు	రావణుడు
మేఘనాదుడు	ఇంద్రజిత్తు
వైశ్రవణుడు	కుబేరుడు

పరీక్షలో అడిగారు

- *మండోదరి ఎవరు? ఆమె వంశం ఏమిటి?* → **రావణుడి భార్య, రాక్షసుడైన మయాసురుని కుమార్తె** (పరీక్ష 2026)
- *శబరి ఎవరు?* → **అడవిలో నివసించే రాముని భక్తురాలు** (పరీక్ష 2026). *శబరి ఎవరి ఆశ్రమములో ఉన్నది?* → **మతంగుడు** (స్క్రీనింగ్ 2022)
- *"రాముడు ధర్మావతారము" (రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః) అని ఎవరు చెప్పారు?* → **మారీచుడు** (మెయిన్స్ 2023). *జనస్థానంలో రాక్షస నాయకులు ఎవరు?* → **ఖర-దూషణులు** (మెయిన్స్ 2023)
- *ఇంద్రజిత్తు యొక్క అసలు పేరు ఏమిటి?* → **మేఘనాదుడు**. *హనుమంతుని చేతిలో హతమైన రావణుని కుమారుడు ఎవరు?* → **అక్షకుమారుడు**. *సీతను అపహరించమని రావణుని ప్రోత్సహించింది ఎవరు?* → **శూర్పణఖ** (అన్నీ స్క్రీనింగ్ 2022)

1.7 అస్త్రాలు, ఆయుధాలు, ఎవరు ఎవరిని సంహరించారు

ఆయుధం లేదా అస్త్రం	వాస్తవం
కోదండం	రాముని విల్లు
శివధనుస్సు	మిథిలలో రాముడు విరిచాడు
విష్ణుధనుస్సు	పరశురాముని వద్ద ఉండేది; రాముడు దానికి నారి ఎక్కుపెట్టాడు. విశ్వకర్మ తయారు చేసిన విష్ణుధనుస్సును అగస్త్యుడు కూడా రామునికి ఇచ్చాడు
బల, అతిబల	ఆకలి, అలసటలను దూరం చేసే, విశ్వామిత్రుడు ఇచ్చిన మంత్రాలు (ఆయుధాలు కావు)
మానవాస్త్రం	మారీచుడిని 100 యోజనాల దూరం సముద్రంలోకి విసిరివేసింది (బాలకాండ)

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

ఆయుధం లేదా అస్త్రం	వాస్తవం
ఆగ్నేయాస్త్రం	సుబాహుని సంహరించింది
గడ్డిపోచతో ప్రయోగించిన బ్రహ్మాస్త్రం	**కాకాసురుడు** (ఇంద్రుని కుమారుడు జయంతుడు) అనే కాకిపై ప్రయోగించారు; అతడు ఒక కన్ను కోల్పోయాడు. ఆనవాలుగా సీత ఈ కథను హనుమంతునికి చెబుతుంది
నాగపాశం	ఇంద్రజిత్తు సర్పబాణాలతో రామలక్ష్మణులను బంధించగా, **గరుడుడు** వారిని విడిపించాడు
ఇంద్రజిత్తు **బ్రహ్మాస్త్రం**	లంకలో హనుమంతుడిని బంధించింది
ఐంద్రాస్త్రం	దీనితో లక్ష్మణుడు **ఇంద్రజిత్తు**ను సంహరించాడు
అగస్త్యుడు ఇచ్చిన **బ్రహ్మాస్త్రం**	దీనితో రాముడు **రావణుడి**ని సంహరించాడు (యుద్ధకాండ)
చంద్రహాసం	శివుడు ఇచ్చిన రావణుని ఖడ్గం
పుష్పకం	ఆకాశ రథం (విమానం). ఇది కుబేరునిది; రావణుడు దానిని లాక్కున్నాడు; రాముడు అందులోనే ఇంటికి తిరిగి ప్రయాణించాడు

హతులైనవారు	ఎవరి చేతిలో
తాటక, సుబాహుడు, విరాధుడు, ఖర-దూషణ-త్రిశిరులు, కబంధుడు, మారీచుడు, **వాలి**, కుంభకర్ణుడు, **రావణుడు**	**రాముడు** (తాటక స్త్రీ అయినప్పటికీ **విశ్వామిత్రుని ఆజ్ఞ** మేరకు ఆమెను సంహరించాడు)
అక్షకుమారుడు, జంబుమాలి, ధూమ్రాక్షుడు	**హనుమంతుడు**
ప్రహస్తుడు (రావణుని సర్వసైన్యాధిపతి)	**నీలుడు**
ఇంద్రజిత్తు, అతికాయుడు	**లక్ష్మణుడు**
లవణాసురుడు	**శత్రుఘ్నుడు**

వాలి సుగ్రీవునితో పోరాడుతుండగా రాముడు ఒక చెట్టు చాటు నుంచి వాలిని సంహరించాడు; అన్నదమ్ముల్లో ఎవరు ఎవరో రాముడు గుర్తుపట్టగలిగేలా సుగ్రీవుడు **గజపుష్పి** తీగ మాల ధరించాడు. అంతకు ముందు రాముడు **దుందుభి** అనే రాక్షసుని అస్థిపంజరాన్ని కాలితో దూరంగా తన్ని, ఒకే బాణంతో **ఏడు సాల వృక్షాలను ఛేదించి** సుగ్రీవునికి తన బలాన్ని నిరూపించుకున్నాడు.

పరీక్షలో అడిగారు

- *తాటక అనే రాక్షసిని ఎవరు చంపారు, ఎందుకు?* → **రాముడు, ఆమె స్త్రీ అయినప్పటికీ, విశ్వామిత్రుని ఆజ్ఞతో చంపాడు** (పరీక్ష 2026)
- *హనుమంతుని చేతిలో హతమైన రావణుని కుమారుడు ఎవరు?* → **అక్షకుమారుడు** (స్క్రీనింగ్ 2022)
- *యుద్ధకాండ ప్రకారం, రావణుని సంహరించడానికి రాముడు ఏ ఆయుధాన్ని ఉపయోగించాడు?* → **బ్రహ్మాస్త్రం** (పరీక్ష 2026)

1.8 రామాయణంలోని ప్రదేశాలు

ప్రదేశం	ఘట్టం	నేడు (సంప్రదాయ గుర్తింపు)
అయోధ్య	**కోసల** రాజధాని, **సరయూ** తీరాన	ఉత్తరప్రదేశ్
మిథిల	**విదేహ** రాజధాని, జనకుని నగరం	జనక్‌పూర్, నేపాల్
సిద్ధాశ్రమం	విశ్వామిత్రుని యజ్ఞం; ఇక్కడే సుబాహుడు హతుడయ్యాడు, మారీచుడు సముద్రంలోకి విసిరివేయబడ్డాడు (తాటక అంతకుముందే దారిలో, సమీపంలోని తాటకావనంలో హతమైంది)	బక్సర్ ప్రాంతం, బిహార్
కేకయ (గిరివ్రజం)	కైకేయి పుట్టినిల్లు. దశరథుడు మరణించినప్పుడు భరతుడు అక్కడే ఉన్నాడు	వాయవ్య భారతదేశం

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

ప్రదేశం	ఘట్టం	నేడు (సంప్రదాయ గుర్తింపు)
శృంగిబేరపురం	గుహుని రాజ్యం; ఇక్కడే వారు గంగను దాటారు	ప్రయాగ్‌రాజ్ సమీపంలో
ప్రయాగ	భరద్వాజుని ఆశ్రమం	ప్రయాగ్‌రాజ్
చిత్రకూటం	**మందాకిని** తీరాన వనవాసంలో మొదటి నివాసం; భరతుడు రాముడిని ఇక్కడే కలిశాడు	ఉత్తరప్రదేశ్–మధ్యప్రదేశ్ సరిహద్దు
నందిగ్రామం	రాముని పాదుకలతో భరతుడు పాలించిన చోటు	అయోధ్య సమీపంలో
దండకారణ్యం	వనవాస కాలంలోని దక్షిణాది మహారణ్యం	మధ్య భారతదేశం, దక్కన్
పంచవటి	**గోదావరి** తీరంలోని ఆశ్రమం. శూర్పణఖ ఘట్టం, **సీతాపహరణం**	నాసిక్, మహారాష్ట్ర
జనస్థానం	ఖర దూషణుల స్థావరం	దండక ప్రాంతం
పంపా సరస్సు	శబరి, మతంగుని ఆశ్రమం	హంపి సమీపంలో, కర్ణాటక
ఋష్యమూకం	సుగ్రీవుని ఆశ్రయ స్థానం; హనుమంతుడు రాముడిని కలిసిన చోటు	హంపి సమీపంలో
కిష్కింధ	**తుంగభద్ర** తీరాన వాలి, సుగ్రీవుల రాజధాని	హంపి–ఆనెగొంది, కర్ణాటక
ప్రస్రవణ కొండ	రాముడు వర్షాకాలం గడిపిన చోటు	కిష్కింధ సమీపంలో
మహేంద్ర పర్వతం	హనుమంతుడు లంకకు లంఘించిన చోటు	దక్షిణ తీరం
లంక	**త్రికూట** పర్వతంపై విశ్వకర్మ నిర్మించిన రావణుని నగరం. రావణునికి ముందు కుబేరుడు దానిని పాలించాడు	శ్రీలంక
అశోకవనం	శింశుపా వృక్షం కింద సీత బందీగా ఉన్న చోటు	లంక
సేతువు (రామసేతు, నలసేతు)	**100 యోజనాల పొడవు, 10 యోజనాల వెడల్పు**; **నలుడు** ఐదు రోజుల్లో నిర్మించాడు	తమిళనాడులోని **ధనుష్కోటి**/ రామేశ్వరం నుంచి
ఓషధి పర్వతం	వాల్మీకి దీనిని హిమాలయాల్లో ఋషభ, కైలాస శిఖరాల మధ్య ఉన్నట్లు చెప్పాడు; దీనిపై **మృతసంజీవని**, విశల్యకరణి సహా నాలుగు ఓషధులు ఉన్నాయి	సాధారణంగా **ద్రోణగిరి** అని చెబుతారు

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో, దాని సమీపంలో ఉన్న రామ క్షేత్రాలు.

- **ఒంటిమిట్ట** (కోదండరామాలయం, వైఎస్ఆర్ కడప జిల్లా): 2014 విభజన తర్వాత రాష్ట్రం తరఫున అధికారికంగా **శ్రీరామనవమి** (సీతారామ కళ్యాణం) వేడుకలు జరిగే వేదిక. ఈ ఆలయాన్ని TTD నిర్వహిస్తోంది.
- **రామతీర్థం** (విజయనగరం).
- **లేపాక్షి**: స్థానిక జనశ్రుతి ఈ పేరును **జటాయువు**తో ముడిపెడుతుంది.
- **భద్రాచలం** (ఇప్పుడు తెలంగాణలో): భక్త రామదాసుతో ముడిపడిన క్షేత్రం.

పరీక్షలో అడిగారు

- *అయోధ్య ప్రక్కనే ఉన్న నది ఏది?* → **సరయూ** (స్క్రీనింగ్ 2022; మెయిన్స్ 2023)
- *రామాయణంలో సీతాపహరణం జరిగినట్లు ప్రసిద్ధమైన వనవాస కాలానికి సంబంధించిన ప్రదేశం ఏది?* → **పంచవటి** (పరీక్ష 2026)
- *'రామసేతు'ను నిర్మించిన ప్రదేశం నేటి తమిళనాడు రాష్ట్రములోని ప్రదేశములలో ఏది?* → **ధనుష్కోటి** (స్క్రీనింగ్ 2022)
- *సంజీవని ఔషధం కోసం హనుమంతుడు చేరుకున్న పర్వతం పేరు ఏమిటి?* → **ద్రోణగిరి** (పరీక్ష 2026)

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

1.9 ప్రసిద్ధ వాక్యాలు, సంఖ్యలు, ఘట్టాలు

వాక్యం లేదా ఘట్టం	ఎవరు, ఏ సందర్భం
"మా నిషాద..."	క్రౌంచ పక్షి వధ సమయంలో వాల్మీకి (తొలి శ్లోకం)
"కౌసల్యా సుప్రజా రామ పూర్వా సంధ్యా ప్రవర్తతే"	రాముడిని మేలుకొలుపుతూ విశ్వామిత్రుడు (బాలకాండ)
"రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః"	రావణుడిని హెచ్చరిస్తూ మారీచుడు (అరణ్యకాండ)
"సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే..."	విభీషణుని శరణాగతిని స్వీకరిస్తూ రాముడు. ఒక్కసారి శరణు కోరినవారికైనా రక్షణ ఇస్తానని ఆయన మాట ఇస్తాడు; **శరణాగతి** భావనకు ఇదే ఆధారం
ఆదిత్య హృదయం	చివరి ద్వంద్వ యుద్ధానికి ముందు అగస్త్యుడు రామునికి (యుద్ధకాండ)
"జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసీ"	ఇది రాముని మాటగా ప్రజల్లో ప్రచారంలో ఉంది. వాల్మీకి రామాయణ విమర్శనాత్మక సంపుటం (critical edition)లో ఇది **లేదు**
"లక్ష్మణ రేఖ"	తర్వాతి కాలపు పునఃకథనాల్లోనిది; వాల్మీకిలో **లేదు**

గుర్తుంచుకోవలసిన సంఖ్యలు: 7 కాండలు, 24,000 శ్లోకాలు, 500 సర్గలు. 14 ఏళ్ల వనవాసం. జనస్థానంలో 14,000 రాక్షసులు. 100 యోజనాల వెడల్పు గల సముద్రం. సేతువు 100 × 10 యోజనాలు, 5 రోజుల్లో నిర్మాణం. 4 సోదరులు, 4 వివాహాలు.

1.10 తెలుగు, ఇతర రామాయణాలు

రచన	రచయిత	కాలం	విశేషం
రంగనాథ రామాయణము	**గోన బుద్ధారెడ్డి**	సుమారు 13వ–14వ శతాబ్దం	**తొలి తెలుగు రామాయణం**, **ద్విపద** ఛందస్సులో. ఆయన కుమారులు **కాచ, విఠలులు** ఉత్తరకాండను పూర్తి చేశారు
భాస్కర రామాయణము	**హుళక్కి భాస్కరుడు**, ఆయనతో పాటు కుమారుడు **మల్లికార్జున భట్టు**, శిష్యుడు **కుమార రుద్రదేవుడు**, మిత్రుడు **అయ్యలార్యుడు**	కాలం వివాదాస్పదం	**చంపూ** (పద్యం, గద్యం). భాస్కరుడు అరణ్యకాండను, యుద్ధకాండలో కొంత భాగాన్ని రాశాడు; మల్లికార్జున భట్టు బాల, కిష్కింధ, సుందర కాండలను; రుద్రదేవుడు అయోధ్యకాండను; అయ్యలార్యుడు మిగిలిన యుద్ధకాండను రాశారు
మొల్ల రామాయణము	**ఆతుకూరి మొల్ల**, కుమ్మరి కుటుంబానికి చెందిన కవయిత్రి	16వ శతాబ్దం	క్లుప్తంగా, సరళంగా ఉంటుంది. **ఆరు కాండలు**, సుమారు 870 పద్యాలు; **ఉత్తరకాండ లేదు**
నిర్వచనోత్తర రామాయణము	**తిక్కన**	13వ శతాబ్దం	గద్యం లేకుండా, కేవలం పద్యాలలో ఉత్తరకాండ
ఉత్తర రామాయణము	కంకంటి పాపరాజు	18వ శతాబ్దం	ఉత్తరకాండ
రామాయణ కల్పవృక్షము	**విశ్వనాథ సత్యనారాయణ**	20వ శతాబ్దం	**జ్ఞానపీఠ** పురస్కారం (1970) పొందింది
దాశరథీ శతకము	**కంచర్ల గోపన్న (భక్త రామదాసు)**	17వ శతాబ్దం	భక్తి శతకం, భద్రాచలం

రామకథ ఇతర రూపాలు:

- **కంబ రామాయణం** (తమిళం, కంబన్)
- **రామచరితమానస్** (అవధీ, **తులసీదాస్**)
- **కృత్తివాస రామాయణం** (బెంగాలీ)
- **అధ్యాత్మ రామాయణం** (సంస్కృతం, **బ్రహ్మాండ పురాణం**లో భాగం)

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

- **రఘువంశం** (కాళిదాసు)
- **ఉత్తరరామచరితం** (భవభూతి)
- **యోగ వాసిష్ఠం** (రామునికి వశిష్ఠుని ఉపదేశం)

త్వరిత పునశ్చరణ

- వాల్మీకి **ఆదికవి**. నారదుడు ఆయనకు కథ చెప్పాడు, బ్రహ్మ కావ్యం రచించమని ఆదేశించాడు, **లవకుశులు** దానిని గానం చేశారు. ఈ ఇతిహాసంలో **7 కాండలు**, **24,000 శ్లోకాలు** ఉన్నాయి.
- కాండల క్రమం: **బాల, అయోధ్య, అరణ్య, కిష్కింధ, సుందర, యుద్ధ, ఉత్తర**. సంపాతి కిష్కింధకాండలో కనిపిస్తాడు, అక్షకుమారుడు సుందరకాండలో హతుడవుతాడు, ఆదిత్య హృదయం ఉపదేశం యుద్ధకాండలో ఉంటుంది.
- **ఇక్ష్వాకు** (సూర్య) వంశం: ఇక్ష్వాకు → … సగరుడు → భగీరథుడు → రఘు → **అజుడు** → దశరథుడు → రాముడు. దీని రాజధాని **కోసల**లో **సరయూ** తీరాన ఉన్న అయోధ్య.
- దశరథుని రాణులు, కుమారులు: కౌసల్య (రాముడు), కేకయ దేశపు కైకేయి (భరతుడు), **సుమిత్ర** (లక్ష్మణుడు, శత్రుఘ్నుడు). **ఋష్యశృంగుడు** పుత్రకామేష్టి జరిపించాడు.
- జనకునికి (సీరధ్వజుడు) **కుశధ్వజుడు** అనే సోదరుడు ఉన్నాడు. జనకుని కుమార్తెలు సీత, **ఊర్మిళ** రామలక్ష్మణులను; కుశధ్వజుని కుమార్తెలు మాండవి, శ్రుతకీర్తి భరత శత్రుఘ్నులను వివాహమాడారు.
- విశ్వామిత్రుడు (**గాధేయుడు**) "కౌసల్యా సుప్రజా రామ" అని పాడాడు. నారదుడు **దేవర్షి**. అగస్త్యుడు ఆదిత్య హృదయం ఉపదేశించి, రాముడిని **పంచవటి**కి పంపాడు.
- మండోదరి **మయాసురుని** కుమార్తె. ఇంద్రజిత్తు అసలు పేరు **మేఘనాదుడు**; లక్ష్మణుడు అతనిని సంహరించాడు. "రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః" అన్నది మారీచుడు. ఖర దూషణులు **జనస్థానాన్ని** పాలించారు.
- సీతాపహరణం **పంచవటి**లో జరిగింది. సేతువు **ధనుష్కోటి** నుంచి మొదలైంది. సంజీవని పర్వతాన్ని సాధారణంగా **ద్రోణగిరి** అంటారు. రాముడు **బ్రహ్మాస్త్రం**తో రావణుడిని సంహరించాడు.
- తెలుగు రామాయణాలు: **రంగనాథ** (గోన బుద్ధారెడ్డి, ద్విపద), **భాస్కర** (చంపూ, నలుగురు రచయితలు), **మొల్ల** (ఆరు కాండలు). విశ్వనాథ రామాయణ కల్పవృక్షము జ్ఞానపీఠ పురస్కారం పొందింది.

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely

ఇది ఉచిత నమూనా.

పూర్తి పుస్తకంలో 10 అధ్యాయాలు ఉన్నాయి.

హిందూ తత్వశాస్త్రం & దేవాలయ వ్యవస్థ: APPSC EO గ్రేడ్-III, 2026-27 (తెలుగు మాధ్యమం): అధికారిక సిలబస్‌లోని ప్రతి అంశం, APPSC నిజంగా అడిగిన ప్రశ్నల ఆధారంగా; ముఖ్యాంశాల పట్టికలు, "పరీక్షలో అడిగారు" బాక్సులు, త్వరిత పునశ్చరణ జాబితాలు; APPSC అధికారిక సమాధానాలు, వివరణలతో 291 గత ప్రశ్నలు (అధికారిక తెలుగు ప్రశ్నపత్రంలోని పదాల్లోనే).

01 రామాయణం

02 మహాభారతం

03 భాగవతం, పురాణాలు

04 దేవాలయ ఆగమాలు, పూజా విధానం

05 హిందూ పండుగలు, శాస్త్రీయ కళలు

06 వైదిక సంస్కృతి

07 తత్వాలు, సంప్రదాయాలు, గురువులు

08 హిందూ కుటుంబం: నిర్మాణం, దత్తత, వారసత్వం

09 ఏపీ దేవాదాయ చట్టం, 1987: పరిపాలన, ఆదాయం, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్

10 భూ రికార్డులు, దేవాదాయ భూములు

పూర్తి PDF learnwithanil.inలో ₹ 45 ఆల్-ఇన్-వన్ పాస్‌లో భాగం; దానితో పాటు ప్రతి పరీక్ష పాత ప్రశ్నపత్రాలు ప్రాక్టీస్ క్విజ్‌లుగా, టైమ్డ్ టెస్టులుగా.

learnwithanil.in/appsc-endowment-officer

© Jupudi Anil Kumar · FREE SAMPLE · share freely